

RUOKAVIRASTON MÄÄRÄYS HYGIENIAOSAAMISESTA

1. Soveltamisala

Elintarvikelain (297/2021) 20 §:n 4 momentin nojalla Ruokavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä hygieniapassitestin järjestämisestä, testin perusteista ja laatimisesta, testissä käytettävistä kielistä ja testin hyväksyttävän suorittamisen arvioinnista, hygieniapassista ja sen myöntämisestä, hygieniapassitestaajaa koskevien rekisteritietojen käsittelystä sekä tiedonhallinnasta. Tähän perustuen Ruokavirasto määrää seuraavaa.

2. Hygieniapassitesti

Hygieniapassitestissä edellytetään osaamista tämän määräyksen liitteessä 1 luetelluilta elintarvikehygienian osa-alueilta.

Hygieniapassitestiin osallistuva henkilö kirjoittaa koko nimensä ja suomalaisen henkilötunnuksensa sekä merkitsee vastauksensa Ruokaviraston testilomakkeelle niille varattuihin paikkoihin. Jos henkilöllä ei ole suomalaista henkilötunnusta, kirjoittaa hän henkilötunnuksen sijaan syntymäaikansa. Testi koostuu 40:stä oikein/väärin väittämästä. Testin hyväksyttävä suorittaminen edellyttää, että annetuista vastauksista on vähintään 34 oikein. Jos hygieniapassitestiin osallistuva henkilö häiritsee testitilaisuutta tai muuten rikkoo järjestystä testitilaisuudessa, eikä lopeta menettelyä testaajan kehotuksesta huolimatta, tai syyllistyy testissä vilppiin tai vilpin yritykseen, hänen testisuoritustaan ei arvioida vaan se katsotaan hylätyksi. Vilpillä tarkoitetaan esimerkiksi luntaamista, muiden testattavien kanssa keskustelua, puhelimen ja muiden elektronisten laitteiden käyttöä sekä muita vastaavia tilanteita.

Tausta- ja vastausmerkintöjen tekemiseen käytetään muun kuin mustan väristä kuulakärkikynää tai muuta vastaavaa välinettä, jolla voidaan varmistaa testitulosten pysyvyys ja arkistointikelpoisuus. Lyijykynän käyttö ei ole sallittua.

Normaalissa hygieniapassitestissä käytettävä vastausaika on 45 minuuttia. Eriytistilannetestissä ei ole maksimisuoritusaikaa. Testitilaisuudesta saa poistua aikaisintaan 20 minuutin kuluttua testin aloitusajasta.

3. Hygieniapassitestin järjestäminen

Hygieniapassitestin saa järjestää vain Ruokaviraston hyväksymä hygieniapassitestaaja, joka vastaa kaikista testin järjestelyistä ja asianmukaisesta valvonnasta. Testi on järjestettävä siten ja sellaisissa olosuhteissa, että jokaisella testiin osallistuvalla henkilöllä on mahdollisuus rauhalliseen ja itsenäiseen testin suorittamiseen. Testi on järjestettävä yhdessä testitilassa. Testaajan on oltava läsnä samassa testitilassa testattavien henkilöiden kanssa koko testitilaisuuden ajan ja varmistettava, että jokainen testiin

osallistuja kirjoittaa nimen ja suomalaisen henkilötunnuksen tai syntymäajan sekä merkitsee vastaukset testilomakkeelle itsenäisesti. Muistiinpanoja tai muuta oikeisiin vastauksiin ohjaavaa apua ei saa käyttää. Testattavilla ei saa olla ylimääräisiä tavaroita esillä testin aikana esillä, esimerkiksi puhelimia tai muita sähköisiä laitteita tai henkilökohtaisia tavaroita. Testattavat henkilöt eivät saa keskustella testissä keskenään tai poistua istumapaikaltaan testin aikana. Testaaja ei saa muuttaa testin väittämiä eikä ohjata testattavia oikeisiin vastauksiin. Mikäli testiin odotetaan osallistuvan vähintään 30 testin suorittajaa, on testaajan nimettävä ja hankittava testitilanteeseen itsensä lisäksi vähintään yksi ylimääräinen valvoja varmistamaan testitilanteen sujuminen häiriöttä ja ohjeiden mukaisesti. Mikäli testiin odotetaan osallistuvan vähintään 60 testin suorittajaa, on testaajan nimettävä ja hankittava testitilanteeseen itsensä lisäksi vähintään kaksi ylimääräistä valvojaa varmistamaan testitilanteen sujuminen häiriöttä ja ohjeiden mukaisesti.

Hygieniapassitestaaja ei saa järjestää hygieniapassitestejä etänä, sähköisesti tai kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa. Testaaja ei saa järjestää testejä ulkomailla, johon lasketaan mukaan myös Suomen suurlähetystöjen, edustustojen, konsulaattien tai muiden vastaavien tilat, jotka ovat Suomen valtion hallinnassa.

Hygieniapassitestaaja käyttää hygieniapassitestien järjestämiseen ja hygieniapassien myöntämiseen Ruokaviraston sähköistä Hygieniapassi-tietojärjestelmää. Testaajan on ilmoitettava etukäteen jokaisesta tulevasta testistä. Ilmoituksen voi tehdä aikaisintaan kolme kuukautta ennen testin ajankohtaa. Ilmoitus on tehtävä normaalista testistä viimeistään kaksi vuorokautta ja erityistilannetestistä viimeistään seitsemän vuorokautta ennen testin ajankohtaa. Testaaja voi tehdä muutoksia ilmoittamiinsa testeihin siihen asti, kunnes testiin on aikaa yksi vuorokausi. Testien järjestämiseen käytetään vain Ruokaviraston laatimia testiväittämiä ja testilomakkeita, jotka testaaja tulostaa Hygieniapassi-tietojärjestelmästä. Jos testaaja tulostaa testilomakkeen kahdelle erilliselle paperille, täytyy ne liittää yhteen. Jokaista järjestettävää testitilaisuutta varten on haettava uudet testilomakkeet. Ruokaviraston laatimia testiväittämiä ja testilomakkeita ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen eikä luovuttaa muille henkilöille missään vaiheessa.

Hygieniapassitestaajan on itse kopioitava testilomakkeet ja annettava ohjeet hygieniapassitestiin osallistuville henkilöille. Testin päätyttyä testaajan on otettava vastaan testilomakkeet kaikilta testiin osallistuneilta henkilöiltä ja varmistettava siinä yhteydessä, että jokainen henkilö on tehnyt tausta- ja vastausmerkinnät Ruokaviraston testilomakkeeseen määräyksen mukaisesti. Testaajan on varmistettava testilomakkeen vastaanottamisen yhteydessä jokaisen testiin osallistuneen henkilön henkilöllisyys Ruokaviraston hyväksymästä henkilöllisyyttä todistavasta asiakirjasta. Henkilöllisyystodistus täytyy olla alkuperäinen, kuvallinen ja voimassa oleva. Testaajan on varmistettava, että henkilöllisyystodistuksessa olevat nimitiedot ja suomalainen henkilötunnus tai syntymäaikatieto vastaavat testilomakkeessa olevia tietoja. Jos testiin osallistunut henkilö on kirjoittanut nimen ja suomalaisen henkilötunnuksen tai

syntymäajan epäselvästi testilomakkeeseen tai osa tiedoista puuttuu, on testaajan tarkennettava ne testilomakkeeseen henkilöllisyyden varmistamisen yhteydessä, kun ottaa testilomakkeen vastaan testin lopussa. Testaajan on käytettävä tarkennusmerkinnän tekemiseen arkistointikelpoista, testattavan tausta- ja vastausmerkinnöistä selvästi erottuvaa ja eriväristä (muun kuin mustan väristä) kuulakärkikynää tai vastaavaa välinettä. Jos testiin osallistuva henkilö ei omista henkilöllisyystodistusta tai hänen ei ole mahdollista ottaa sitä mukaan hygieniapassitestiin, testaajan on noudatettava Ruokaviraston antamia ohjeita henkilöllisyyden varmistamisesta poikkeustilanteissa. Testaajan on merkittävä testilomakkeeseen, mistä henkilöllisyystodistuksesta on varmistanut testatun henkilöllisyyden.

Hygieniapassitestaaja saa luovuttaa Ruokaviraston testilomakkeet vain hygieniapassitestiin osallistuville henkilöille testin ajaksi. Testi on päättynyt, kun testiin osallistunut henkilö on luovuttanut täyttämänsä testilomakkeen testaajalle ja testaaja on varmistanut samassa yhteydessä testatun henkilöllisyyden. Testaaja ei saa luovuttaa testilomaketta takaisin testatulle henkilölle. Testitilaisuus on päättynyt, kun kaikki testiin osallistuneet henkilöt ovat luovuttaneet testilomakkeensa testaajalle ja testaaja on varmistanut kaikkien henkilöllisyydet.

Hygieniapassitestaaja antaa kaikille hygieniapassitestiin osallistuville henkilöille Ruokaviraston oikaisuvaatimusohjeen.

Hygieniapassitestaajan on tarkastettava testilomakkeet henkilökohtaisesti ja tehtävä testilomakkeeseen tarkastusmerkinnät niille osoitettuihin kohtiin arkistointikelpoisella, testattavan tausta- ja vastausmerkinnöistä selvästi erottuvalla ja erivärisellä (muun kuin mustan värisellä) kuulakärkikynällä tai vastaavalla välineellä. Tarkastusmerkintöjä ovat henkilöllisyyden varmistaminen, testiväittämökohtaiset tarkastusmerkinnät, pistemäärä, testin tulos ja allekirjoitus. Testaaja tarkastaa testilomakkeet Ruokaviraston mallivastauslomaketta käyttäen. Vastaus katsotaan virheelliseksi, jos se poikkeaa mallivastauslomakkeesta, jos testiväittämään on jätetty vastaamatta tai jos vastausmerkinnästä ei selvästi ilmene kumpaa vastausvaihtoehtoa (oikein/väärin) vastaaja tarkoittaa. Testaajan on tarkastettava testilomakkeet ja tiedotettava tuloksesta kaikille testiin osallistuneille henkilöille viimeistään yhden kuukauden kuluttua testistä.

Hygieniapassitestaajan on arkistoiva hyväksytyyn testituloksen saaneiden henkilöiden alkuperäisiä testilomakkeita sekä muita hygieniapassin myöntämiseen liittyviä asiakirjoja viisi vuotta testipäivästä eli myöntämispäivästä lähtien. Testaajan on arkistoitava hylätyn testituloksen saaneiden henkilöiden alkuperäiset testilomakkeet kolme kuukautta testipäivästä lähtien. Testaajan on arkistoitava hygieniapassin uusintatilauksen yhteydessä kaikki uuden hygieniapassin myöntämisen perusteena olevat asiakirjat viisi vuotta uusintatilauspäivästä lähtien. Testaajan on arkistoitava hygieniapassin myöntämisen perusteena olevat asiakirjat paperisina. Testaajan on arkistoitava asiakirjoja

henkilökohtaisesti ja niin, että muilla henkilöillä ei ole pääsyä arkistoon. Testaajan on henkilökohtaisesti tuhottava asiakirjat, kun arkistointiaika on päättynyt. Jos Ruokavirasto peruu testaajan oikeudet ja testaajalta jää arkistointivelvollisuuden piiriin kuuluvia asiakirjoja, on testaajan velvollisuus toimittaa ne annetussa määräajassa Ruokavirastoon.

4. Hygieniapassitestissä käytettävät kielet ja erityistilannetesti

Hygieniapassitesteissä käytetään suomen-, ruotsin- ja/tai englanninkielistä Ruokaviraston testilomaketta.

Hygieniapassitestaaja voi yksittäisissä tapauksissa järjestää hygieniapassitestin jollain muulla tavalla (erityistilannetesti) kuin normaalin hygieniapassitestin edellyttäen, että testaaja ilmoittaa tällaisesta aikomuksesta Ruokavirastoon vähintään 7 vuorokautta ennen suunniteltua testiajankohtaa. Testaaja sitoutuu Ruokaviraston ohjeisiin erityistilannetestien järjestämisestä ja järjestää erityistilannetestin ilmoittamallaan tavalla. Erityistilannetestin tiedoista on käytävä selkeästi ilmi, millä tavalla testaaja järjestää testin ja varmistaa testitilaisuuden ja testitulosten luotettavuuden. Ruokavirasto voi kieltää erityistilannetestin järjestämisen, jos ei voida varmistua siitä, että se järjestetään annettujen ohjeiden mukaan.

Testiväittämien käännettäminen toiselle kielelle edellyttää sitä, että hygieniapassitestaaja käännettää väittämät etukäteen kirjallisesti erilliselle paperille sekä vastaa käännösten oikeellisuudesta. Erillinen käännöspaperi on oltava testattavalla henkilöllä Ruokaviraston testilomakkeen rinnalla hygieniapassitestissä. Testaajan on hankittava luotettava ja riippumaton kääntäjä. Testaaja voi kääntää itse testiväittämät toiselle kielelle, jos hän osaa ja hallitsee kielen erinomaisesti. Käännetty testiväittämät on arkistoitava alkuperäisten Ruokaviraston testilomakkeiden kanssa tässä määräyksessä ilmoitetulla tavalla.

5. Hygieniapassi

Hygieniapassin voi myöntää elintarvikelain (297/2021) 19 §:n 4 momentin nojalla vain Ruokaviraston hyväksymä hygieniapassitestaaja. Ruokaviraston mallin mukainen hygieniapassi myönnetään henkilölle, jolla on oikeus sen saamiseen elintarvikelain (297/2021) 19 § 5 momentin nojalla. Hygieniapassi käsittää A4-kokoiselle paperiarkille painetun todistuksen ja pankkikortin kokoisen muovisen kortin. Kumpaakin hygieniapassin osaa voidaan käyttää osoittamaan henkilön elintarvikehygieeninen osaaminen. Testaajan on allekirjoitettava hygieniapassin paperinen todistusosa.

Hygieniapassitestaajan on tilattava hygieniapassit-ainoastaan Ruokaviraston hallinnoiman sähköisen Hygieniapassi-tietojärjestelmän kautta. Testaajan on kirjauduttava Hygieniapassi-tietojärjestelmään vahvalla tunnistautumisella. Testaaja ei saa luovuttaa henkilökohtaista käyttöoikeutta Hygieniapassi-tietojärjestelmään muille henkilöille tai tahoille. Testaajan on syötettävä hygieniapassitestin tulokset ja tilattava hygieniapassit

testin hyväksytysti suorittaneille henkilöille viimeistään kahden kuukauden kuluttua testistä.

Hygieniapassi myönnetään niillä nimitiedoilla ja suomalaisella henkilötunnuksella, jotka testiin osallistunut henkilö on kirjoittanut Ruokaviraston testilomakkeeseen ja jotka hygieniapassitestaaja on varmistanut henkilöllisyystodistuksesta, kun henkilö on palauttanut testilomakkeen testaajalle hygieniapassitestin jälkeen. Henkilöllisyyttä ei voi todistaa tai varmistaa muussa yhteydessä. Jos henkilöllä ei ole suomalaista henkilötunnusta, myöntää testaaja hygieniapassin syntymäajalla.

Hygieniapassitestaaja voi myöntää uuden hygieniapassin perustelluista syistä kadonneen, rikkiäisen/huonokuntoisen tai virheellisen tilalle sekä nimen tai henkilötunnuksen muuttumisen vuoksi. Testaaja myöntää uuden hygieniapassin henkilön koko nimellä ja suomalaisella henkilötunnuksella. Jos alkuperäinen hygieniapassi on myönnetty syntymäajalla ja henkilöllä ei edelleenkään ole suomalaista henkilötunnusta, myöntää testaaja uuden hygieniapassin henkilön koko nimellä ja syntymäajalla.

Jos hygieniapassi on myönnetty suomalaisen henkilötunnuksen perusteella, myöntää hygieniapassitestaaja uuden hygieniapassin pelkästään Hygieniapassi-tietojärjestelmässä olevien nimi- ja henkilötunnustietojen perusteella vain, jos kyseessä on hygieniapassin uusintatilaus kadonneen tai huonokuntoisen/rikkinäisen tilalle tai nimen muuttumisen vuoksi ja nimen muutoksen yhteydessä uusintatilaus tehdään Digi- ja väestötietoviraston rajapinnan kautta. Jos testaaja myöntää uuden hygieniapassin nimen muuttumisen vuoksi eikä käytä Hygieniapassi-tietojärjestelmässä Digi- ja väestötietoviraston rajapintaa tilauksen tekemisessä tai henkilötunnus on muuttunut, täytyy henkilön toimittaa testaajalle virallinen todistus, josta muutos käy ilmi.

Jos hygieniapassi on myönnetty syntymäajan perusteella, on hygieniapassitestaajalla oltava uuden hygieniapassin myöntämisen perusteena vähintään yksi seuraavista alkuperäisistä asiakirjoista: testilomake, hygieniapassin korttiosa tai paperinen todistusosa. Jos hygieniapassin uusintatilauksen perusteena on alkuperäinen testilomake, voi uusintatilauksen tehdä vain, jos hygieniapassitestistä on aikaa korkeintaan viisi vuotta. Jos hygieniapassin uusintatilauksen perusteena on alkuperäinen hygieniapassi, täytyy siinä olla kaikki yksilöintitiedot selkeästi tallessa. Henkilön on todistettava henkilöllisyys testaajalle Ruokaviraston hyväksymällä henkilöllisyystodistuksella, josta käy ilmi testilomakkeesta tai hygieniapassista puuttuvat nimitiedot ja suomalaisen henkilötunnuksen loppuosa, uusintatilausta varten. Jos henkilöllä ei vielä ole suomalaista henkilötunnusta, henkilöllisyystodistuksesta katsotaan vain puuttuvat nimitiedot. Jos testaaja myöntää uuden hygieniapassin nimen tai suomalaisen henkilötunnuksen tai syntymäajan muuttumisen vuoksi, täytyy henkilön toimittaa testaajalle virallinen todistus, josta muutos käy ilmi.

Hygieniapassitestaaja voi myöntää uuden hygieniapassin virheellisen tilalle, jos hän on myöntänyt alkuperäisen hygieniapassin ja hygieniapassitestistä on aikaa korkeintaan viisi vuotta. Testaajan on myönnettävä uusi hygieniapassi virheellisen tilalle niiden nimitietojen ja suomalaisen henkilötunnuksen perusteella, jotka testattu henkilö on kirjoittanut testilomakkeeseen. Jos alkuperäinen hygieniapassi on myönnetty syntymäajan perusteella, on henkilön todistettava henkilöllisyys testaajalle Ruokaviraston hyväksymällä henkilöllisyystodistuksella, josta käy ilmi testilomakkeesta puuttuvat nimitiedot ja suomalaisen henkilötunnuksen loppuosa, uusintatilausta varten. Jos henkilöllä ei vielä ole suomalaista henkilötunnusta, henkilöllisyystodistuksesta katsotaan vain puuttuvat nimitiedot. Jos testilomakkeeseen kirjoitetut nimitiedot ja suomalainen henkilötunnus tai syntymäaika on kirjoitettu virheellisesti, on henkilön toimitettava testaajalle hygieniapassin virheellinen korttiosa ja paperinen todistusosa.

Elintarvikelain (297/2021) 19 §:n 5 momentin nojalla Ruokavirasto voi tarvittaessa myöntää hygieniapassin samoin perustein kuin hygieniapassitestaaja sekä peruuttaa hygieniapassin, jos se on myönnetty olennaisesti virheellisin perustein. Hygieniapassi on myönnetty olennaisesti virheellisin perustein esimerkiksi silloin, kun henkilöllä on ollut käytössä oikeat vastaukset, henkilöä on johdeltu oikeisiin vastauksiin tai testaaja on myöntänyt hygieniapassin henkilölle, joka ei ole suorittanut testiä lainkaan. Ruokavirasto merkitsee hygieniapassin peruuttamistiedon henkilön rekisteritietoihin Hygieniapassitietojärjestelmään.

6. Voimaantulo

Tämä määräys tulee voimaan 10. päivänä kesäkuuta 2024 ja se on voimassa toistaiseksi. Tällä määräyksellä kumotaan aiempi Ruokaviraston määräys hygieniaosaamisesta (28/2023).

Helsingissä, 28. päivänä toukokuuta 2024

Pääjohtaja Leena Räsänen

Erityisasiantuntija Satu Meririnne

Liite 1 Elintarvikehuoneistossa työskentelevän henkilön hygieniaosaamisvaatimukset

Tämä määräys on saatavissa osoitteesta <https://finlex.fi/fi/viranomaiset/normi/> (FINLEX - Viranomaisten määräyskokoelmat: Ruokavirasto) tai <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/julkaisut/maaraykset/> sekä Ruokaviraston kirjaamosta (PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO, puh. 0295 31 2000, sähköposti: kirjaamo@ruokavirasto.fi).

Liite 1

ELINTARVIKEHUONEISTOSSA TYÖSKENTELEVÄN HENKILÖN HYGIENIAOSAAMISVAATIMUKSET

1. Perustiedot mikrobiologiasta ja elintarvikkeiden saastumisesta (kontaminaatiosta)

Henkilö tietää

- mitä mikrobit ovat ja missä niitä esiintyy
- mitä haittaa mikrobeista on elintarviketyössä
- miten mikrobeja voidaan hyödyntää elintarvikkeiden valmistuksessa
- miten mikrobeihin voidaan vaikuttaa esimerkiksi lämpötilan, happamuuden, kosteuden, hapen ja elintarvikkeen koostumuksen avulla
- miten elintarvike voi saastua kemiallisesti tai fysikaalisesti
- mitä tarkoitetaan helposti pilaantuvilla elintarvikkeilla

2. Ruokamyrkytykset, hygieeniset työtavat

Henkilö tietää ruokamyrkytyksiin liittyvät riskitekijät ja osaa työssään ennaltaehkäistä ruokamyrkytyksiä.

Henkilö osaa

- käsitellä ja säilyttää raaka-aineita, puolivalmisteita ja valmiita tuotteita oikein
- valmistaa, kuumentaa ja jäähdyttää elintarvikkeet oikein
- käsitellä elintarvikkeita niin, että jälkisaastumisriski on mahdollisimman vähäinen

3. Henkilökohtainen hygienia

Henkilö osaa

- pukeutua elintarviketyön edellyttämällä tavalla
- huolehtia henkilökohtaisesta hygieniasta niin, että elintarvikkeet ja niiden kanssa kosketuksissa olevat pinnat eivät saastu
- menetellä lainsäädännössä elintarviketyölle asetettujen hygieniamääräysten mukaisesti

4. Puhtaanapito

Henkilö ymmärtää puhtaanapidon ja jätehuollon merkityksen elintarviketyössä. Hän noudattaa työpaikan siivoussuunnitelmaa ja pystyy arviomaan puhdistustoimien riittävyyttä.

5. Omavalvonta

Henkilö ymmärtää omavalvonnan periaatteen ja merkityksen sekä pystyy toteuttamaan omavalvontaa työssään. Henkilö osaa tunnistaa ja torjua työssään elintarvikehygieeniset vaarat.

6. Lainsäädäntö, viranomaiset

Henkilö tietää

- mitä elintarvikehygieniä on ja miksi hygieniaosaamista tarvitaan
- mitä yleisiä vaatimuksia lainsäädäntö asettaa elintarvikkeiden käsittelylle ja mitkä viranomaiset vastaavat elintarvikevalvonnasta